



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 492/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetihó v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■ ■■■■■, ■■■■■ ■■■■■, ■■■■■ ■■■■■, zastúpenej JUDr. Pavlom Polakovičom, advokátom, Detvianska 14, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 15CoP/77/2024-24 z 23. mája 2024 v spojení s uznesením Mestského súdu Bratislava II č. k. 39P/54/2024-7 z 11. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu (chybou v písaní je v petite ústavnej sťažnosti uvedený Krajský súd v Bratislave, pozn.) v spojení s uznesením mestského súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a priznať jej finančné zadostučinenie 2 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutých uznesení vyplýva, že sťažovateľka v konaní vedenom na mestskom súde pod sp. zn. B3-39P/223/2022 o návrhoch na rozhodnutie pri nezhode rodičov o podstatných veciach sa návrhom z 9. apríla 2024 domáhala nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým súd nahradí súhlas otca na podanie prihlášky do 1. ročníka Základnej školy v Pukanci pre maloletého syna sťažovateľky v školskom roku 2024/2025, alternatívne na podanie druhej prihlášky na druhú základnú školu v obci Pukanec, resp. Štiavnické Bane, zároveň pri oboch návrhoch aj na individuálne štúdium. Súd vylúčil návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného

opatrenia obsiahnutý v jej vyjadrení k návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia a návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ktorým súd nahradí súhlas matky na podanie prihlášky do 1. ročníka Základnej školy na Plickovej ulici v Bratislave pre maloletého, na samostatné konanie. Sťažovateľka vo svojom vyjadrení žiadala návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietnuť a súčasne uviedla, že z opatrnosti podáva protinávrh, ktorým žiada súd, aby vydal neodkladné opatrenie, ale inak ho neodôvodnila.

3. Mestský súd napadnutým uznesením návrh sťažovateľky odmietol, keď dospel k záveru, že tento nemá predpísané záležitosti. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že sťažovateľka neopísala skutočnosti osvedčujúce dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému žiadala poskytnúť ochranu, a neuviedla, akého neodkladného opatrenia konkrétne sa domáha. Ďalej zhrnul, že sťažovateľka petit svojho návrhu nešpecifikovala určito a zrozumiteľne presným označením škôl a k návrhu nepripojila ani listinné dôkazy. Konštatujúc, že návrh bol neúplný, nezrozumiteľný a neurčitý a ide o konanie, ktoré sa začína len na návrh, súd návrh sťažovateľky odmietol. Pre úplnosť uviedol, že uznesením č. k. 39P/51/2024-58 z 5. apríla 2024 súd nariadil neodkladné opatrenie, ktorým nahradil súhlas matky na podanie žiadosti o prijatie maloletého do 1. ročníka Základnej školy, Plickova 9, Bratislava, v školskom roku 2024/2025.

4. Rozhodujúc o odvolaní sťažovateľky, v ktorom namietala vylúčenie veci na samostatné konanie a nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ale aj zaujatosť senátu krajského súdu 15CoP, krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie mestského súdu a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Krajský súd dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľky nie je dôvodné a boli splnené podmienky na potvrdenie rozhodnutia súdu prvej inštancie. V prvom rade sa zaoberal práve argumentáciou sťažovateľky súvisiacou so zaujatosťou senátu. Uviedol, že v spise sa nenachádza námietka zaujatosti podaná sťažovateľkou spĺňajúca náležitosti uvedené v § 52 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), na ktorú by mal odvolací súd povinnosť prihliadať a predkladať ju podľa § 57 CSP na rozhodnutie nadriadenému súdu. Uzavrel, že z obsahu odvolania neidentifikoval námietku zaujatosti obsahujúcu riadne vymedzenie dôvodov nespočívajúcich v procesnom postupe odvolacieho senátu pri prejednaní veci, resp. v jeho rozhodovacej činnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť pomer senátu 15CoP k posudzovanej veci, k účastníkom konania alebo iným osobám zúčastneným na konaní a s riadnym vymedzením časového údaj, kedy sa sťažovateľka o takýchto dôvodoch vylúčenia senátu 15CoP dozvedela.

5. Pokiaľ ide o samotné rozhodnutie, krajský súd, vychádzajúc z obsahu spisového materiálu a návrhu sťažovateľky, prisvedčil súdu prvej inštancie a stotožnil sa s odmietnutím jej podania, keďže jej návrh neobsahoval okrem náležitostí podľa § 25 Civilného mimosporového poriadku a § 132 ods. 1 až 3 CSP ani uvedenie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov v zmysle § 326 ods. 1 a 2 CSP. Krajský súd zhodne konštatoval, že v danom prípade návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia v konaní, ktoré možno začať iba na návrh (podľa § 35 Zákona o rodine), neobsahuje predpísané náležitosti, je nezrozumiteľný a neurčitý. Uviedol, že súd prvej inštancie nebol povinný odstraňovať vady návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a prípadne v konaní pokračovať *ex offi*. Odvolacie námietky sťažovateľky a jej argumentácia uvedená v odvolaní s poukazom na spôsob a dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie nemali vplyv na jeho správnosť. Napokon uzavrel, že toto

rozhodnutie nemá vplyv na možnosť sťažovateľky podať kvalifikovaný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia.

6. Pre dôsledné posúdenie veci ústavný súd výzvou advokátovi zo 6. augusta 2024 požiadal o zaslanie kópie návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia doručeného mestskému súdu 9. apríla 2024. Advokát návrh nezaslal ani v stanovenej lehote, ani neskôr, preto ústavný súd výzvou z 12. septembra 2024 požiadal o súčinnosť mestský súd. Na základe tejto žiadosti bol návrh sťažovateľky ústavnému súdu doručený 16. septembra 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu v spojení s uznesením mestského súdu, ktorým bol odmietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že jej návrh spĺňal náležitosti podľa § 25 Civilného mimosporového poriadku a jeho odmietnutím jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Tvrdí, že mestský súd neuviedol, čo chýbalo jej návrhu a ako inak mala preukázať neodkladnú potrebu dočasnej úpravy pomerov, keď súdu bol (už skôr) podaný návrh otca, z ktorého malo byť súdu zrejmé, že sa rodičia nedohodli na tom, ktorú základnú školu bude ich dieťa navštevovať. Povinnosť školskej dochádzky je navyše všeobecne známou skutočnosťou vyplývajúcou zo zákona.

8. Poukazuje tiež na to, že v jej veci rozhodoval senát, ktorý rozhodol predčasne bez výzvy o oznámení senátu, ktorý bude rozhodovať, a bez možnosti podať námietku zaujatosti, čo možno hodnotiť ako obchádzanie zákona, aby senát nebol vylúčený z konania.

9. V podstatnom tvrdí, že napadnuté uznesenie krajského súdu nie je riadne odôvodnené a vykazuje znaky zmätočnosti. Odvolací súd podľa jej názoru ani jediným náznakom v odôvodnení nepotvrdil tvrdenie mestského súdu o neúplnosti jej návrhu. Je presvedčená, že súdy sa mali zaoberať aj už rozhodnutou (i keď neprávoplatnou) vecou o nahradení jej súhlasu na návrh otca. Namietla tiež, že v istej situácii je konanie v tejto veci možné začať aj bez návrhu, a preto sú tvrdenia súdov nepravdivé. Z uvedených dôvodov považuje napadnuté uznesenie za ústavne neudržateľné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a jej práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením mestského súdu o odmietnutí jej návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a uznesením krajského súdu, ktorým bolo uznesenie súdu prvej inštancie potvrdené.

11. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom

súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv uznesením mestského súdu:

12. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

13. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

14. V danom prípade mala sťažovateľka k dispozícii opravný prostriedok, ktorý jej zákon na ochranu jej základných práv účinne poskytuje. Proti uzneseniu mestského súdu z 11. apríla 2024 sťažovateľka mohla podať (a aj podala) odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd (a ten aj rozhodol uznesením č. k. 15CoP/77/2024-24 z 23. mája 2024). Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu mestského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv uznesením krajského súdu:

15. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

16. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu

zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03).

17. Vykladať a aplikovať zákony je v právomoci všeobecných súdov. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 226/03, I. ÚS 50/04).

18. Ústavnému súdu neprislúcha ingerovať do výkladu zákonov a podzákonných noriem uskutočneného všeobecnými súdmi, avšak to platí za predpokladu, že tento výklad nie je arbitrárny a odôvodnenie súdneho rozhodnutia dáva odpoveď na všetky relevantné námietky predložené účastníkmi konania (IV. ÚS 296/09, m. m. II. ÚS 122/05).

19. Uvedené princípy platia aj v prípade interpretácie právnej úpravy vzťahujúcej sa na proces nariadenia neodkladného opatrenia. Ústavný súd v tejto súvislosti prízvukuje, že podobne ako v prípade inštitútu predbežného opatrenia, aj posúdenie podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd sa preto nepovažuje za oprávneného zasahovať do rozhodnutí o nariadení neodkladného opatrenia, keďže nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, a okrem toho ide o rozhodnutia, ktoré do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (podobne IV. ÚS 82/09).

20. S prihliadnutím na odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že jeho závery považuje za ústavne udržateľné, nevykazujúce znaky arbitrárnosti ani zjavnej neodôvodnenosti.

21. Ústavný súd sa nestotožnil s tvrdením sťažovateľky, že v jej veci „došlo v kľúčovej otázke k zjavnému skutkovému omylu“, ani s jej presvedčením o nedostatočnom odôvodnení a zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Krajský súd preskúmal podanie sťažovateľky, ktoré, ako ústavný súd považuje za osvedčené samotným návrhom doručeným mestskému súdu 9. apríla 2024, bolo vyjadrením k návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia. Sťažovateľka v závere svojho vyjadrenia jednou vetou uviedla, že z opatrnosti podáva protinávrh, ktorým žiada súd, aby vydal neodkladné opatrenie, ale inak ho neodôvodnila.

22. Záver krajského súdu o potvrdení rozhodnutia mestského súdu, ktorým bol odmietnutý návrh sťažovateľky z dôvodu neúplnosti, nezrozumiteľnosti a neurčitosti, nie je možné v okolnostiach daného prípadu posúdiť ako ústavný exces, ktorý porušuje princípy spravodlivého procesu. V tejto súvislosti ústavný súd nepovažuje za relevantnú ani sťažovateľkou namietanú skutočnosť, že vo veci rozhodol senát predčasne bez možnosti namietat jeho zaujatosť, keďže sťažovateľka aj samotnú námietku zaujatosti podala bez splnenia zákonom ustanovených náležitostí, na čo krajský súd taktiež náležite reagoval.

23. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa závery napadnutého uznesenia krajského súdu spochybňovali, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosť ako celku stratilo opodstatnenie rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v petite jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2024

Peter Molnár
predseda senátu